

Oslo, 24. august 2020

FFOs hovedkrav til Statsbudsjettet for 2022

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) oversender med dette våre hovedkrav til statsbudsjettet for 2022. Vi viser til vår avtale med regjeringen og ber om at kravene danner utgangspunkt for møtet i Kontaktutvalget i desember 2020.

FFO setter søkelys på fire områder:

- 1. Sikre fremdrift i arbeidet med likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse**
- 2. Likestilt og inkluderende arbeidsliv i et endret arbeidsmarked**
- 3. Sikring av NAV-brukeres rettssikkerhet og kvalitetssikring av brukernes rettigheter:
Etablering av NAV ombud**
- 4. Oppfølging av BPA-utvalgets anbefalinger om en bedre BPA-ordning**

FFO er Norges største og eldste paraplyorganisasjon for organisasjoner av funksjonshemmede og kronisk syke. Til sammen har våre 84 organisasjoner 350.000 medlemmer. Det å leve med en funksjonshemning eller kronisk sykdom berører mange av livets forhold.

FFOs arbeidsområde er derfor omfattende, og vi adresserer flere fagdepartement med detaljerte krav på de ulike politikkområdene. Våre detaljerte krav til budsjettet for 2022 vil oversendes til de respektive departementene før jul i år. Disse kravene følges av en anmodning om møte med politisk ledelse i de respektive departementene. FFOs krav til de årlige statsbudsjettene er en god illustrasjon på hvordan det er å leve med funksjonshemning eller kronisk sykdom i det norske samfunnet i dag.

Sikre fremdrift i arbeidet med likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse

Covid 19 pandemien i 2020 rammet bredt, men skjevt. Grupper som i utgangspunktet var sårbare ble ekstra hardt rammet, både som følge av pandemien i seg selv og tiltakene som ble iverksatt. Bufdir fikk i oppdrag fra KUD å følge og kartlegge likestillingskonsekvenser av pandemien på bakgrunn av funksjonsnedsettelse. Rapporten fra den første kartleggingen kom 1. juli, og slo fast at koronapandemien hadde fått negative konsekvenser for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, og at det ville bli viktig å dokumentere de langsiktige konsekvensene.

Eksempler på konsekvenser var reduserte tjenester, tap av helse, livskvalitet, sosiale arenaer og hverdagsrutiner, og at smitteverntiltakene og mangel på tilrettelagt informasjon bidro til isolasjon, uro og usikkerhet. Undervisningstilbudet for mange barn og unge ble redusert, og de med vedtak om spesialundervisning ble framhevet som særlig rammet, med store følger for læring og utvikling. Pårørende opplevde belastende ansvar døgnet rundt, og noen fikk utfordringer med å opprettholde en normal arbeidssituasjon.

FFO er svært glad for at Likestillingsministeren har gitt Bufdir oppdrag om å følge med og kartlegge likestillingskonsekvensene av Covid 19 for mennesker med funksjonsnedsettelse. Vi frykter at de kan bli betydelige på lengre sikt. Pandemien har vist at rettigheter og likestilling for våre grupper ikke er

godt nok fundamentert, og alt for fort kan settes til side. I en krisesituasjon må de som trenger det mest ivaretas først, og dette må sikres bedre i planer og rutiner.

Vi er bekymret for at det gode arbeidet med å sikre likestilling og rettigheter for mennesker med funksjonsnedsettelse som er på gang får et tilbakeslag med Covid 19, spesielt i kommunene. Mye av ansvaret for funksjonshemmedes mulighet til å leve gode og likestilte liv ligger på kommunene, noe de har store problemer med å ivareta allerede før Covid 19 traff oss. Tilgang til gode helse- og omsorgstjenester, assistanse og bistand i og utenfor hjemmet og et godt skoletilbud er noen av områdene der vi ser svært varierende kvalitet og omfang. Med Covid 19 og en presset kommuneøkonomi frykter vi at situasjonen forverres og våre grupper blir en salderingspost.

For å motvirke dette er det behov for en innsats i form av ekstra ressurser og tiltak. FFO forventer at den jobben Bufdir gjør med å dokumentere likestillings situasjonen for mennesker med funksjonsnedsettelse i kjølvannet av Covid 19 omsettes i politiske innsatser i form av konkrete bevilgninger og tiltak som skal motvirke en negativ utvikling. Dette må skje fortløpende, men få særskilt fokus i Statsbudsjettet for 2022.

Sikre et likestilt og inkluderende arbeidsliv i et endret arbeidsmarked

Det må iverksettes effektfulle tiltak for å øke arbeidsdeltakelsen for personer med funksjonsnedsettelse opp til et sysselsettingsnivå langt over nivået før koronaen rammet Norge.

FFO jobber for likestilling og inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i arbeidslivet. Når dette hovedkravet til statsbudsjett rettes til regjeringen er norsk arbeidsliv midt i en omfattende krise på grunn av koronapandemien. Vi håper inderlig at arbeidsmarkedet er tilbake til tiden før Covid 19-pandemien inntraff når vi runder nyttår for 2022, og at alle permitterte og arbeidsledige er kommet tilbake i jobb. Samtidig er vi bekymret for at mange av de vi representerer, som strevde med å komme inn i arbeidslivet også før koronakrisen, fortsatt er uten arbeid eller ikke har kommet inn i en trygg og varig arbeidssituasjon.

Dette er grupper vi har store forventninger til samlet skal oppnå en langt større sysselsettingsgrad i 2022, enn i de siste 10-årene. Både Inkluderingsdugnaden og Handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse legger opp til en slik målsetting. Tilbake til «normalen» på arbeidsmarkedet etter koronakrisen for personer med funksjonsnedsettelse, innebærer svært få nye personer i arbeid. For å få langt flere sysselsatt i 2022 må det derfor settes inn flere målrettede innsatser, som også motvirker den negative effekten Covid 19-pandemien har på dagens arbeidsmarked.

Vi ber derfor regjeringen om å planlegge for en offensiv «motkonjunkturpolitikk» for å motvirke effekter av et strammere arbeidsmarked som sannsynligvis går enda mer ut over personer med nedsatt arbeidsevne og/eller personer med funksjonsnedsettelse, samt andre grupper som er utsatt i arbeidslivet.

De styrkede innsatsene bør følge tre spor, hvor punkt 2 og 3 kan knyttes direkte til Inkluderingsdugnadens hovedinnsatsområder:

1. Redusere barrierer som hindrer likestilling og arbeidsdeltakelse.
2. Redusere arbeidsgivernes risiko ved å ansette.
3. Bedre muligheter til opplæring og utdanning.

For å realisere disse innsatsene må det i en lengre periode bevilges mer midler for å få til et løft for likestillings- og inkluderingspolitikken. Tiltak innenfor disse områdene må målrettes mot

arbeidssøkere med funksjonsnedsettelse. Disse forsterkede tiltakene kan blant annet handle om å ta inn krav om universell utforming av arbeidsplasser, bygg og ikt i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, legge til rette for at offentlig og private virksomheter kan ansette og tilrettelegge for flere i deltidsstillinger, tilby arbeidsgivere gratis opplæring i mangfoldsrekruttering, utvikle flere økonomiske incentiver for bedrifter som ansetter personer i målgruppen, styrke lønnstilskuddsordningene kraftig – og satse mye mer på opplæring og kompetanse. Flere må blant annet tilbys utdanning som arbeidsrettet tiltak.

FFO har flere detaljerte innspill til hva som kan styrkes innenfor de ulike innsatsområdene, og vi vil gjerne har en nærmere dialog med aktuelle departement om dette.

Sikring av NAV-brukeres rettssikkerhet og kvalitetssikring av brukernes rettigheter: Etablering av NAV ombud

Granskningsutvalget som ble nedsatt som følge av NAV- skandalen la frem sin rapport¹ 4. august i år. Rapporten peker på en gjennomgående systemsvikt som har gitt store og alvorlige konsekvenser for mange av NAVs brukere. Det er FFOs klare oppfatning at rapporten i tillegg til å peke på feil i tolkning og implementering av EØS-lovgivningen også peker på store utfordringer rundt organisering, ledelseskultur og manglende kvalitetssikringssystemer hos NAV. Kritikken fra utvalget strekker seg derfor utover feil i tolkningen av EØS-reglene, men setter også et tydelig søkelys på NAVs mulighet for å sikre brukernes rettigheter i sin helhet.

FFO forventer at regjeringen tar nødvendige grep for å rette opp systemsvikten som granskningsutvalget påpeker. I tillegg mener vi at situasjonen har tydeliggjort nødvendigheten av at det etableres en ordning med NAV-ombud etter modell av pasientombudene som eksisterer i helsesektoren. Vi henviser til Granavolden-plattformen der Regjeringen varslet at de ønsket å utrede etablering av et NAV-ombud som del av de fylkesvise pasient- og brukerombudene, og ber om at det settes fortgang i arbeidet med å få NAV-ombud etablert.

Oppfølging av BPA-utvalgets anbefalinger om en bedre BPA-ordning

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er en alternativ måte å organisere tjenestene praktisk og personlig bistand (personlig assistanse) på for personer med nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand i dagliglivet, både i og utenfor hjemmet.

FFO har sett mange eksempler på store kommunale forskjeller i tildelings- og utmålingspraksis samt hvordan kommuner informerer om ordningen. Ulik kommunal praksis skyldes både manglende kompetanse om funksjonshemmedes rettigheter og for dårlig kunnskap om BPA som likestillingsverktøy. Men kommunale forskjeller henger også sammen med kommuneøkonomi og manglende prioritering av samfunnsdeltakelse og aktiviteter utenfor hjemmet, sammenlignet med mer tradisjonelle helse- og omsorgstjenester.

Et offentlig utvalg jobber nå med å gjennomgå og foreslå forbedringer i BPA-ordningen slik at den fungerer etter hensikten og blir det likestillingsverktøyet den er ment å være – slik at mennesker med funksjonsnedsettelse kan delta fullt ut i samfunnet, arbeid, utdanning og fritidsaktiviteter. Utvalget skal utrede alle forslag, også konsekvensene av å flytte BPA ut av helselovgivningen, og utvalget skal gjøre samfunnsøkonomiske analyser av forslagene som fremmes.

---

¹ NOU 2020:9 Blindsonen

FFO mener utvalgets anbefalinger må følges opp i Statsbudsjettet for 2022, og det må settes av tilstrekkelig midler til arbeidet med å implementere og forvalte en ny forbedret BPA-ordning. Det gjelder både midler til opplæring, men også til å ivareta og forvalte ordningen som det likestillingsverktøyet det skal være.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Eva Buschmann
Styreleder

Lilly Ann Elvestad
Generalsekretær